

บทที่ 4

ความเปลี่ยนแปลงของเพลงลูกทุ่งที่ได้รับอิทธิพลจากพุ่มพวง ดวงจันทร์

เพลงลูกทุ่งก่อนหน้าพุ่มพวง ดวงจันทร์จะมีชื่อเสียงโด่งดังอย่างสูงสุด วงการเพลงลูกทุ่งอยู่ในช่วงยุคทองหรือช่วงที่เพลงลูกทุ่งเบ่งบานเต็มที่ ซึ่งหลังจากสิ้นสุรพล สมบัติเจริญ ทำให้วงการเกิดความเปลี่ยนแปลงอะไรหลาย ๆ อย่าง ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงเป็นลำดับ ๆ ไป ในช่วงของการเริ่มต้นเข้าสู่วงการของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ถือได้ว่าเป็นการเข้าสู่วงการอย่างเป็นปกติธรรมดาของนักร้องลูกทุ่งทั่วไป กล่าวคือโดยทั่วไปแล้วผู้ที่ก้าวเข้าสู่การเป็นนักร้องอาชีพนั้นส่วนมากจะเข้ามาในรูปแบบผู้อยู่ในวงดนตรี มีหน้าที่หลายอย่างทั้งขนเครื่องดนตรี หางเครื่องหรือนักร้องฝึกหัด ฯลฯ ยกตัวอย่างเช่น เสรี รุ่งสว่าง สายัณห์ สัญญา ไพโรจน์ ลูกเพชร ซึ่งกว่าจะได้เป็นนักร้องก็ต้องผ่านหน้าที่ดังที่ได้กล่าวในข้างต้นมาแล้วทั้งสิ้น

เพลงลูกทุ่งก่อนยุคพุ่มพวง ดวงจันทร์ช่วงปีพ.ศ.2515-2525

เพลงลูกทุ่งช่วงปีพ.ศ.2515-2525 ก่อนวงการลูกทุ่งจะรู้จักพุ่มพวง ดวงจันทร์ เป็นยุคที่เพลงลูกทุ่งในสังคมไทยกำลังได้รับความนิยมอย่างสูงสุดก็ว่าได้ ซึ่งหลังจากที่สุรพล สมบัติเจริญเสียชีวิตแล้ว บรรดาลูกศิษย์และนักร้องหน้าใหม่ต่างก็พากันก่อตั้งวงดนตรีเป็นของตัวเองและประสบความสำเร็จกันอย่างมากมาย เช่น ไพโรจน์ ลูกเพชร เพลิน พรหมแดน สังข์ทอง สีใส ละอองดาว สกาวเดือน กังวาลไพร ลูกเพชร ฯลฯ ช่วงนี้เองที่ถือได้ว่าเป็นยุคทองของเพลงลูกทุ่งจริง ๆ ซึ่งในขณะนั้นการบันทึกเสียงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ มาเป็นในรูปแบบการบันทึกในระบบแผ่นเสียงแทนการบันทึกแบบแผ่นคลั่ง โดยมีบริษัทอัดแผ่นเสียงเป็นนายทุนรายใหญ่ให้การสนับสนุน สำหรับการบันทึกเสียงยังอยู่ในรูปแบบของการอัดแบบสด หมายถึง ทั้งนักร้องและนักดนตรีจะต้องร้องและบรรเลงดนตรีในการอัดแผ่นเสียงพร้อมกัน ซึ่งถ้าผิดพลาดนั้นหมายถึงต้องเริ่มต้นกันใหม่ ในยุคนั้นนับได้ว่าทั้งนักร้องและนักดนตรี จะต้องมีความพร้อมและฝีมือขั้นเยี่ยมกันแทบทั้งนั้น เพลงลูกทุ่งในยุคนี้มีลักษณะของการใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลง โดยเรียกว่าวงคอมโบ ซึ่งมีเครื่องดนตรีที่โดดเด่นได้แก่ เครื่องเป่า เช่นทรัมเป็ต แซกโซโฟน สไลด์ทรอมโบนเป็นหลัก โดยมีเปียโน ไวโอลินและเอ็กคอร์ดียน เป็นเครื่องดนตรีชิ้นเอก สำหรับการบรรเลงเพลงลูกทุ่งในยุคก่อนหน้านี้นี้ ซึ่งเป็นยุคเริ่มต้นของเพลงลูกทุ่ง เช่น เบญจมินทร์ สุรพล สมบัติเจริญ หรือแม้กระทั่งชาย เมืองสิงห์ เครื่องดนตรีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและเปรียบเสมือน

หัวใจของเครื่องดนตรีประจำวง คือ หีบเพลงชักหรือเรียกทับศัพท์ว่า “แอ็คคอเดียน” เครื่องดนตรีชนิดนี้เป็นเครื่องดนตรีตะวันตก ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างยิ่งทั้งเพลงฝรั่งและเพลงไทยมายาวนาน โดยมีคุณลักษณะของเสียงที่เป็นทั้งทำนองและเป็นทั้งเครื่องประกอบจังหวะ โดยมีชายเล่นทำนองหรือในทางคอร์ด คีลปินหรือนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในการใช้เครื่องดนตรีชนิดนี้ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นมือหนึ่งของวงการได้แก่ จิตรกร บัวเนียมที่เล่นให้กับวงดนตรีสุรพล สมบัติเจริญและวิชุด ไร่ไท ลีลา การร้องเพลงของนักร้องลูกทุ่งมักจะขับร้องโดยมีเสียงของแอ็คคอเดียนเป็นตัวควบคุมทั้งเนื้อร้องและทำนอง โดยมีทั้งลูกตามและลูกขัดสลับกันไปมาแล้วแต่แนวการบรรเลงนั้น ๆ เพลงลูกทุ่งเกือบทั้งหมดจะทอดเสียงของแอ็คคอเดียนไปไม่ได้เลย ถึงแม้ยุคหลังจะมีออร์แกนไฟฟ้าก็ตาม การบรรเลงแอ็คคอเดียนยังมีการแอ็คชั่นขณะบรรเลงได้อย่างมีเสน่ห์อยู่ตลอดเวลา

เพลงลูกทุ่งในยุคก่อนพุ่มพวง ดวงจันทร์มีอยู่มากมาย ซึ่งผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างเพื่อกล่าวถึงโดยภาพรวม ซึ่งในยุคนี้เป็นยุคที่มีนักร้องมากมายทยอยกันโด่งดังไม่ขาดสาย สังคมไทยในยุคนั้นยังอยู่ในยุคของการเริ่มการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชนบทเข้าสู่สังคมเมือง บทเพลงลูกทุ่งยังแสดงถึงความเป็นธรรมชาติและเรื่องราวของผู้คนในยุคนั้น ๆ อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคม ยุคนี้นับได้ว่าเป็นยุคทองของวงการภาพยนตร์ไทยด้วยเช่นกัน โดยภาพยนตร์ไทยในขณะนั้นนิยมสร้างโดยมีเพลงประกอบภาพยนตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นเพลงลูกทุ่งโดยส่วนมากแล้วภาพยนตร์ไทยในยุคนั้นจะมักสร้างเป็นภาพยนตร์ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาพยนตร์แนวบู๊ตามที่ชาวบ้านมักเรียกกันและภาพยนตร์แนวชีวิต

เพลงประกอบภาพยนตร์ที่ผู้คนรู้จักดีและนับได้ว่าเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างสูงสุดจนถึงได้ว่าเป็นตำนานเพลงประกอบภาพยนตร์ ได้แก่ เพลงมนต์รักลูกทุ่ง ขับร้องโดยไพลย์ ลูกเพชร และนอกจากนี้ภาพยนตร์ไทยยังมีส่วนที่ช่วยให้เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยม โดยได้มีการนำนักร้องลูกทุ่งไปเป็นดารานักแสดงภาพยนตร์หลายต่อหลายคน

วงการเพลงลูกทุ่งในยุคก่อนจะมีพุ่มพวง ดวงจันทร์ วิถีชีวิตหรือสภาพสังคมเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สื่อทางด้านวิทยุโทรทัศน์แตกต่างกับยุคนี้โดยสิ้นเชิง ทำให้วงการเพลงลูกทุ่งค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป นักร้องก็ไม่ใช่จะโด่งดังง่าย ๆ เหมือนปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันนักร้องเกิดขึ้นมากมาย มีทั้งได้คุณภาพและด้อยคุณภาพ ส่วนใหญ่แล้วอาศัยรูปร่างหน้าตาเป็นเครื่องเบิกทาง หากจะกล่าวถึงคุณภาพของนักร้องในยุคนี้ โด่งดังด้วยความสามารถของตัวเอง

ในช่วงหลังพ.ศ.2511 ซึ่งเป็นปีที่วงการลูกทุ่งเกิดการตื่นตัวและมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก หลังจากทีสุรพล สมบัติเจริญถูกลอบยิงจนเสียชีวิตขณะจะขึ้นรถเดินทางกลับจากวิกแสงจันทร์ อันเป็นวิกที่สร้างขึ้นชั่วคราวอยู่ตำบลหนองปลาไหล อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม(ไทยลูกทุ่ง, 2538: 118) ทำให้วงการเพลงลูกทุ่งต่างมีการแข่งขันและขยายตัว

ในที่นี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างบทเพลงชื่อเสียงในระหว่างปีพ.ศ.2514-2524 โดยจะทำการวิเคราะห์ในแง่ของเนื้อร้อง ทำนอง บริบททางสังคมรวมทั้งวงดนตรีที่ใช้บรรเลงในยุคนั้น เพื่อจะนำมาเปรียบเทียบกับยุคของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ซึ่งเป็นจุดพลิกผันเพลงลูกทุ่งเข้าสู่สมัยใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้คือ เพลงฝนเดือนหก ขับร้องโดยรุ่งเพชร แหลมสิงห์ ซึ่งตัวนักร้องรุ่งเพชร แหลมสิงห์ได้แยกตัวมาจากวงดนตรีรวมดาวกระจาย โดยออกมาอยู่กับวงดนตรีเมืองมนต์ สมบัติเจริญ ในระยะหนึ่งและได้ตั้งวงดนตรีเป็นของตัวเองในช่วงปีพ.ศ.2512 เป็นต้นมา บทเพลงที่ผู้คนรู้จักรุ่งเพชร แหลมสิงห์มีมากมายหลายเพลง จนได้รับฉายาว่าเป็นขุนพลเพลงแนวหน้าของเมืองไทย

สังคมในยุคนั้นเป็นสังคมไทยที่กำลังตื่นตัวในการเข้าสู่ระบบนายทุนนิยม การเมือง การปกครองเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของผู้มีอำนาจ บริหารประเทศ สภาพสังคมเศรษฐกิจอยู่ในช่วง สังคมเกษตรกรรม วิถีชีวิตของผู้คนยังไม่มี ความริบเร่ง แข่งขันกันอย่างปัจจุบัน พืชพันธุ์ธัญหาร สมบูรณ์ สมกับคำว่าในน้ำมีปลาในนามีข้าว ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนยังยึดมั่นกับระบบ ครอบครัวชายซึ่งเป็นครอบครัวใหญ่ ความบันเทิงและได้จากการฟังวิทยุหรืองานวัด งานประจำปี ในช่วงปีพ.ศ.2514 สื่อทางด้านโทรทัศน์ยังไม่มีบทบาทเท่าใดนัก สื่อที่นำเสนอทางบทเพลงลูกทุ่ง อยู่ในรูปแบบของคลื่นวิทยุเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์เพลงฝนเดือนหก ซึ่งเป็นเพลงในยุคก่อนพุ่มพวง ดวงจันทร์โดยจะได้ทำการวิเคราะห์ออกมาเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ทางด้านเนื้อร้องและทำนอง เพลงฝนเดือนหกเป็นเพลงลูกทุ่งที่เรียกได้ว่าเป็นเพลงลูกทุ่ง ขนานแท้ โดยมีเนื้อร้องออกไปในเชิงพรรณนาถึงชีวิตในชนบทที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติดังเช่น คำร้องว่า “ย่างเข้าเดือนหกฝนก็ตกพร่ำ ๆ” เนื้อร้องขึ้นต้นเพลงแสดงถึงการใช้คำหรือภาษาที่เป็น ชนบทจริง ๆ ดังเช่นคำว่า “เดือนหก” ซึ่งถือได้ว่าเป็นคำที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อย่างแท้จริง

เพลงฝนเดือนหก

ขับร้อง รุ่งเพชร แหลมสิงห์

คำร้อง/ทำนอง ไพบุลย์ บุตรขัน

ย่างเข้าเดือนหกฝนก็ตกพร่ำ ๆ กบมันก็ร้องจ๊อมจ๊าระงมไปทั่วท้องนา
ฝนตกทีไรคิดถึงขวัญใจน้องข้า แม่ดอกโสนบ้านนาน้องเคยเรียกข้าว่าดอกสะเดา
ย่างเข้าเดือนหกฝนก็ตกโปรย ๆ หัวใจพี่ร้องโอย ๆ คอดถึงแม่ดอกก้านข้าว
ฝนตกลงมาคิดถึงขวัญตาน้องเจ้า ไม่เจอน้ำน้องแม่เงาหรือลืมรักเราเสียแล้วแก้วตา

ถามว่าฝนเอ๊ยทำไมจึงตก ตอบว่าฝนตกเพราะกบมันร้องเรียกฝนบนฟ้า
 ถามว่าเจ้าเอ๊ยทำไมร้องไห้และหลังน้ำตา ตอบว่าหัวใจของข้าคิดถึงขวัญตาจึงร้องไห้
 ย่างเข้าเดือนหกฝนก็ตกปรอย ๆ พี่ยังมาหลงยืนคอยน้องจนพี่ปวดหัวใจ
 ฝนตกพริ้ว ๆ พี่ยังระกำหมองไหม้ พี่ต้องตากฝนทนหนาวใจ น้องจากพี่ไปเมื่อเดือนหกเอย

ในส่วนของคนตรีมีความเรียบง่ายตามแบบฉบับของเพลงลูกทุ่ง ที่เน้นตัวนักร้องเป็นหลัก กล่าวคือการบรรเลงดนตรีเป็นไปในลักษณะการใช้เครื่องดนตรีที่น้อยชิ้นและเป็นเครื่องดนตรีที่ไม่ใช้ไฟฟ้า โดยจะเน้นเสียงของแอ็กคอร์ดียนเป็นตัวหลัก ส่วนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะดี เช่น กลองหมอบ ฉิ่งและฉาบเป็นไปอย่างเรียบง่าย เสียงการขับร้องของรุ่งเพชร แหลมสิงห์ จะถูกการขับรับกับเสียงแอ็กคอร์ดียนเป็นระยะ ๆ ซึ่งการบรรเลงจะมีทั้งการเล่นคลอไปกับนักร้องเป็นแนวทำนองและถูกขัด

ภาพที่ 4.1 ลีลาประกอบเพลงของหางเครื่อง

ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2543: 96)

ภาพที่ 4.2 คนตรีประกอบทางเครื่อง
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2543: 100)

ภาพที่ 4.3 วงดนตรีฟองศรี วรณพพร้อมทางเครื่องหญิงชายในยุคแรก
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2543: 89)

ในช่วงของภาวะเศรษฐกิจได้เกิดการขยายตัวของสังคมไทย ได้มีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวงการเพลงลูกทุ่ง โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่ระบบนายทุนทั้งในวงการลูกทุ่งและวงการบันเทิงอื่น ๆ ทำให้มีนักร้องเกิดขึ้นมากมายและมีการแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวงการเพลงลูกทุ่งเป็นไปในรูปแบบระบบพึ่งพานายทุนภายนอก เพื่อสนับสนุนด้านวงดนตรีและการผลิตแผ่นเสียงและเทปคลาสเสท ตลอดจนการจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อทำการโฆษณา ยกตัวอย่างเช่น ประจวบ จำปาทอง ซึ่งมีชื่อเสียงจากการสนับสนุนวงดนตรีลูกทุ่งจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ในช่วงก่อนที่พุ่มพวง ดวงจันทร์จะได้รับความนิยมอย่างเต็มที่ช่วงนี้นับได้ว่าเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงของวงการเพลงลูกทุ่งก้าวสู่ยุคของ แสง สี เสียง

หากจะกล่าวถึงวงดนตรีลูกทุ่งยุคแห่งแสง สี เสียงนี้ อาจนับได้ตั้งแต่ช่วงปีพ.ศ.2516 เป็นต้นมา ซึ่งในปีนั้นกระแสการเมืองมีความรุนแรง ทำให้เกิดการวิกฤตในบ้านเมืองส่งผลกระทบไปแทบทุกวงการ จากนั้นไม่นานวงการเพลงลูกทุ่งก็ได้ฟื้นขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ

วงดนตรีที่มีชื่อเสียงในด้านแสง สี เสียงในยุคแรก ๆ ได้แก่วงดนตรีสายัณห์ สัญญา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากนายทุน เช่น ชื่อน้อยเจ้าของปั๊มน้ำมัน(วิวัฒนาการเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย 2547 : 292) นอกจากนั้นยังมีวงดนตรีสรเพชร ศรีสุพรรณ สุรัชย์ สมบัติเจริญ ฯลฯ ซึ่งหากกล่าวถึงความเป็นลูกทุ่งในยุคแสง สี เสียง ในแนวหน้าอีกคนหนึ่งผู้วิจัยขอยกตัวอย่างถึง สุรัชย์ สมบัติเจริญโดยการก้าวเข้าสู่วงการเพลงลูกทุ่งของสุรัชย์ สมบัติเจริญนั้นมิได้ก้าวเข้าสู่วงการในทันทีที่สุรพล สมบัติเจริญเสียชีวิต นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2511จนกระทั่งปีพ.ศ.2518 สุรัชย์ สมบัติเจริญยังได้เข้าสู่วงการเพลงลูกทุ่งตามทางเดินของบิดา จนกระทั่งปีพ.ศ.2520 นี่เองที่ทำให้ชื่อเสียงของสุรัชย์ สมบัติเจริญ โด่งดังด้วยผลงานเพลงฝนตกกรดติด ตุ๊กตาใจดำ สาวมอญคนสวย เทพธิดาเทวี ฯลฯ ซึ่งมีการเน้นแสง สี เสียง โดยมีการนำจินตลีลาเข้ามาผสมผสานหรือที่เรียกกันว่า โมเดิร์นแดนซ์ (Modern Dance) ที่เป็นการเต้นแบบสมัยใหม่เน้นด้านการแต่งกายรวมทั้งเครื่องประดับ การแสดงบนเวทีจะมีการเต้นในลักษณะรีวประกอบเพลงหรือบางครั้งการเต้นของหางเครื่องก็จะมีการนำเอาลีลาการเต้นแบบฝรั่งเข้ามาผสม ซึ่งวงดนตรีในยุคนี้จะมีทั้งนักร้องและนักแสดงเกือบ 200 คน การแสดงแต่ละครั้งก็จะนำระบบไฟที่เป็นระบบในคิสโก้เทคหรือไนท์คลับเข้ามาช่วยให้เกิดความอลังการ ด้วยแสง สี เสียง ซึ่งนับได้ว่าแตกต่างกับยุคดนตรีของสุรพล สมบัติเจริญหรืออื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง การแสดงบนเวทีในแต่ละครั้งของนักร้องจะมีลีลาประกอบเพลงหรือนิยมเรียกกันว่า “รีวประกอบเพลง” ซึ่งวงดนตรีสายัณห์ สัญญาถือได้ว่าเป็นผู้บุกเบิก

ภาพที่ 4.4 วงดนตรีสายัณห์ สัญญา

ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2543: 90)

จากนั้นเสียงเพลงลูกทุ่งก็เริ่มชินหูนักฟัง นักร้องหน้าใหม่ ๆ ก็พากันเกิดขึ้นมาบนถนนสายนี้ มากหน้าทั้งสายซันท์ สัญญา ยอดรัก สลักใจ ศรชัย เมฆวิเชียร สดใส รุ่งโพธิ์ทอง ศรเพชร ศรสุพรรณ ฯลฯ ทุกคนล้วนแต่มีชื่อเสียงแทบทั้งสิ้น แต่เพลงกลับไม่โด่งดังแบบโคดเคน

ปีพ.ศ.2525 คอเพลงลูกทุ่งตื่นตะลึงเมื่อรู้ ๆ เพลง “ความรักเหมือนยาขม” เกิดดังระเบิด เกิดเท็งขึ้น ทุกสถานีวิทยุทั้งภาคเอเอ็มหรือเอฟเอ็มเปิดกันกระหึ่มเมือง หันไปทางไหนก็จะมีแต่เสียง อี๋มอ้ม “ก่อนเคย เคยรักกันปานดวงใจ” เพลงนี้กลายเป็นอัลบั้มเพลงลูกทุ่งสะท้านเมือง ได้รับความนิยมสูงสุด ขับขานโดยราชาเพลงลูกทุ่งขวัญใจคนเดิม “พี่เป้า” สายซันท์ สัญญาถ่ายทอดอารมณ์เพลง จากปลายปากกาของครูเพลงชื่อ “ก้อง กาก้าแหง” และชุดนี้เองที่ทำให้ค่ายเพลงบางกอกคาสเซ็ท (ปัจจุบันแม่ไก่เพลงไทย) และในปีพ.ศ.2525 เพลงหลงเสียงนาง จากการขับร้องของนักร้องโชคชัย โชคอนันต์ นักร้องหนุ่มร่างบึกคิ้วหนานคกใบหน้าเข้ม จากฝีมือการประพันธ์เนื้อร้อง-ทำนองของ รุ่ง ทานตะวันผู้ที่สร้างสรรค์งานเพลงนี้บันทึกว่าชื่อชูชาติ อินทร

ภาพที่ 4.5 อัลบั้มหลงเสียงนาง ขับร้องโดยโชคชัย โชคอนันต์
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 22)

สรุปได้ว่าเพลงลูกทุ่งในยุคก่อนพุ่มพวง ดวงจันทร์โด่งดัง เป็นยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงของวงการหลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่างทั้งระบบบันทึกเสียง สังคมวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงในรูปของการแสดงและอื่น ๆ อีกหลายด้าน สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนคงเป็นรูปแบบของดนตรี ซึ่งก่อนหน้านี้เพลงลูกทุ่งเป็นวงดนตรีที่มีความเรียบง่ายเครื่องดนตรีก็มีไม่มากนัก เครื่องดนตรีหลักก็ได้แก่ แหกโซโฟน ทรอมโบน ประเภทเครื่องสายที่ใช้ไวโอลิน ดับเบิลเบส เซลโล กีตาร์และเครื่องประกอบจังหวะก็ใช้ ฉิ่ง ฉาบ กลองชุด(ในวงการลูกทุ่งนิยมเรียกว่า กลองย้าด)

ส่วนกลองทอมหรือทอมบ้า ถือได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญมากสำหรับวงดนตรีลูกทุ่ง กลองชนิดนี้นับได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีประจำวงดนตรีลูกทุ่ง ซึ่งมีรากฐานมาจากเพลงร่ำวง

ภาพที่ 4.6 วงคอมโบ้ของวงดนตรีเพลิน พรหมแดน

ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2543: 95)

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่าการพัฒนาไปในรูปแบบใหม่ ๆ เสมอตามสภาพของสังคม ซึ่งเห็นได้จากการที่มีนักร้องลูกทุ่ง มีความหลากหลายขึ้นไม่ได้จำกัดอยู่ในวงแคบหรือโค้งดั่งเพียงคนสองคนเท่านั้น ในยุคนี้เป็นยุคที่มีนักร้องเกิดขึ้นมากมายเป็นประวัติการณ์และจะเกิดมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนเนื้อหาของเพลงก็เป็นไปตามสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมในยุคนั้น

เพลงลูกทุ่งยุคพุ่มพวง ดวงจันทร์มีชื่อเสียงโด่งดังช่วงปีพ.ศ.2526-2534

เพลงลูกทุ่งไทยได้มีความผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทยมาโดยตลอด ในช่วงปีพ.ศ.2526-2534 มีเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมอย่างท่วมท้น เพลงลูกทุ่งอีกจำนวนไม่น้อยที่เป็นเพลงสุดฮิตของคนฟังจนกลายเป็น “อมตะ” มาจวบทุกวันนี้ โดยเฉพาะเพลงของราชินีลูกทุ่งพุ่มพวง ดวงจันทร์ ทำให้วงการเพลงลูกทุ่งเฟื่องฟูและดังสุดขีดอยู่หลายบทเพลง

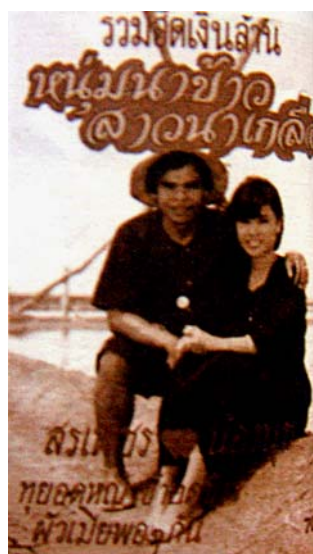
บทเพลงที่ต้องบันทึกประวัติศาสตร์ของวงการเพลงลูกทุ่ง ที่ยังไม่มีใครคนไหนมาลบสถิติลงได้ คนไทยทุกเพศทุกวัยตั้งแต่เด็กจนถึงไฮโซ แฟนเพลงลูกทุ่งต้องนึกถึงราชินีลูกทุ่งพุ่มพวง ดวงจันทร์ บทเพลงที่สร้างชื่อเสียงให้กับเธอในยุคนี้ที่เห็นได้เด่นชัดคือเพลงสาวนาสั่งแฟน มีเนื้อร้องว่า “หากมีเวลามาเยี่ยมบ้านนาบ้างเนื้อฟီเนื้อ....” ไม่ว่างานบุญ งานบ้านหรืองานวัดจะต้องมีเพลงสาวนาสั่งแฟนเปิดกันลั่นทุกซอกซอย ซึ่งผู้ประพันธ์เนื้อร้องและทำนองคือครูลพ บุรีรัตน์และผู้เรียบเรียงเสียงประสานทางด้านดนตรีคือครูเอนก รุ่งเรืองดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 4

ภาพที่ 4.7 อัลบั้มชุดสาวนาสั่งแฟน ขับร้องโดยพุ่มพวง ดวงจันทร์
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 23)

ช่วงที่พุ่มพวง ดวงจันทร์โด่งดังมีชื่อเสียง ณ ขณะนั้นก็มียุคของลูกทุ่งเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำบทเพลงของนักร้องลูกทุ่งหลายคนที่มีชื่อเสียงอยู่ในขณะนั้นมากล่าวถึง เช่น

ปีพ.ศ.2526 เพลงหนุ่มนาข้าวสาวนาเกลือ นักร้องคู่ขวัญคือสรเพชร ภิญโญกับน้องนุช ดวงชีวัน ประพันธ์เพลงโดยสรเพชร ภิญโญ เป็นเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมอีกเพลงหนึ่งในรอบ 20 ปี โดยที่นักร้องสมัครเล่นนำไปร้องโชว์ตัวหรืองานสังสรรค์ได้อย่างสนุกสนาน และยังมีบทเพลงอีกมากมายคือเพลงสามสิบยังแจ้ว งานเพลงเด็ดของปีที่ขอรัก สดุดใจ ไส้ลิลาการร้องจนกระหึ่มก้องไปทั้งเมืองจากครูเพลงลพ บุรีรัตน์ ซึ่งเพลงนี้ครูลพนำเอาสำนวนแม่เพลงพื้นบ้านมาใส่อย่างเช่น “อี” แม่มะพร้าวเนื้อตัน เป็นต้น

ภาพที่ 4.8 อัลบั้มชุดหนุ่มนาข้าวสาวนาเกลือ ขับร้องโดยสรเพียร ภิญโญกับน้องนุช ดวงชีวัน
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 22)

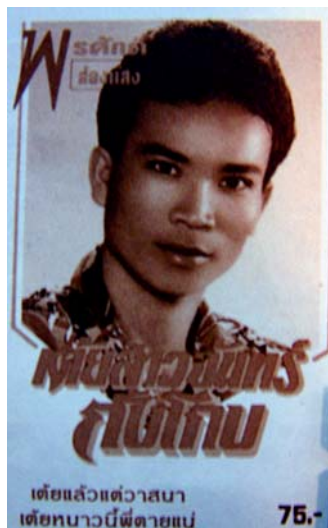

ภาพที่ 4.9 อัลบั้มชุด30 ยังแจ๋ว ขับร้องโดยยอดรัก สลักใจ
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 23)

ปีพ.ศ.2528 ยังมีบทเพลงที่หน้าฟังอีกหนึ่งบทเพลงคือเพลงรู้ว่าเขาหลอก ขับร้องโดย
ศิรินทรา นิยากร ประพันธ์เพลงโดยครูกานต์ การุณวงศ์ เป็นหวานอมตะที่ทรงคุณค่า

นอกจากนี้เพลงลูกทุ่งหมอลำก็เริ่มเข้ามาในช่วงปีพ.ศ.2531 แฟนเพลงลูกทุ่งหมอลำ
บทเพลงที่ได้รับความนิยมคือ เพลงเตยสาวจันทร์ก้องโกบ ขับร้องโดยไอ้หนุ่มลายมังกร พรศักดิ์

ส่องแสง นักร้องลูกทุ่งหมอลำขวัญใจไทยอีสาน มีผลงานให้ชาวเพลงได้รู้จักตั้งแต่ยุค “หนุ่มนาครพนม” แต่บทเพลงหรือกลอนคำที่ทำให้เขาโด่งดังทะลุฟ้า คือชุด “เตี้ยสาวจันทร์กั้งโกบ” แต่งโดยครูสุมทุม ไผ่ริมบึงผู้ล่วงลับไปแล้ว แม้จะเป็นเพลงลูกทุ่งหมอลำแต่มิใช่ว่าจะได้รับความนิยมอยู่เพียงกลุ่มคนไทยอีสานเท่านั้น หากแต่ได้รับความนิยมไปทั่วทุกภาค

ภาพที่ 4.10 อัลบั้มชุดเตี้ยสาวจันทร์กั้งโกบ ขับร้องโดยพรศักดิ์ ส่องแสง
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 23)

บทเพลง “รักเก่าที่บ้านเกิด” อีกบทเพลงที่ได้รับความนิยมในช่วงปีพ.ศ.2534 ซึ่งค้นฉบับเดิมนั้นมีหลักฐานว่า สุริยา ชินพันธ์ อดีตลูกทุ่งดาราโด่งดังเคยขับร้องเอาไว้ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ครูกานต์ การณวงศ์ผู้แต่งเพลงนี้อนุญาตให้เอกชัย ศรีวิชัย ขับร้องใหม่ เพลงรักเก่าที่บ้านเกิด ก็กลายเป็นเพลงยอดนิยมติดตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ภาพที่ 4.11 อัลบั้มชุดรักเก่าที่บ้านเกิด ขับร้องโดยเอกชัย ศรีวิชัย
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 23)

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทเพลงในยุคนี้วิเคราะห์ได้ว่าเป็นยุคแห่งความเฟื่องฟูของวงการเพลงลูกทุ่ง โดยแท้จุดประกายด้วยพุ่มพวง ดวงจันทร์ ถือได้ว่าเป็นผู้ปลุกกระแสของเพลงลูกทุ่งไม่ให้ซบเซา ในสังคมไทยในยุคนี้เป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางด้านความบันเทิงไม่มากนัก จะเห็นได้จากการชมภาพยนตร์หรือดูหนังกลางแปลงกับการชมดนตรีของนักร้องลูกทุ่งที่เดินสายปิดวิกการแสดง ตามงานวัดหรือสวนสนุก เพราะในขณะนั้นสื่อความบันเทิงมีเพียงแค่ว่ากล่าวมานอกจากนี้ก็มีสื่อความบันเทิงทางด้านโทรทัศน์ซึ่งไม่มากนัก การชมสื่อบันเทิงทางโทรทัศน์มีข้อจำกัดทางด้านเวลา ซึ่งแต่ละสถานีได้ออกอากาศเพียงแค่ 24 นาฬิกาเหมือนกันทุกช่อง จะเห็นได้ว่าสังคมไทยในยุคนี้แตกต่างกับยุคปัจจุบันราวกับหน้ามือเป็นหลังมือ ซึ่งในปัจจุบันนี้สื่อบันเทิงมีให้ชมตลอด 24 ชั่วโมง ไม่ว่าจะเป็นหนังสือดีหรือคาราโอเกะ

ด้วยความมีชื่อเสียงและความโด่งดังของพุ่มพวง ดวงจันทร์ได้แพร่ขยายไปสู่วงการบันเทิงต่าง ๆ เช่น จัดมีการประกวดขับร้องเพลงลูกทุ่งมากมายหลายเวที ตั้งแต่เวทีตลาดสด เวทีดนตรีการกุศล เวทีงานวัด หรือแม้กระทั่งเวทีที่ทำการออกอากาศตามสถานีวิทยุโทรทัศน์ เช่น รายการชุมทางคนเด่น รายการเวทีคอนเสิร์ตโลกดนตรี มีผู้ชมเนืองแน่นมากมายปลุกกระแสวงการลูกทุ่งให้มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา หรือแม้กระทั่งวงการลูกเก๋ก็มักจะนำเพลงของพุ่มพวง ดวงจันทร์มาขับร้องกันแทบทุกคณะ โดยเฉพาะเพลงสาวนาสั่งแฟนซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างมาก สำหรับงานพิธีต่าง ๆ ของสังคมวัฒนธรรมไทย เช่น การขึ้นบ้านใหม่ การบวชนาค ฯลฯ นิยมจัดงานที่บ้านก็จะมีการเปิดเพลงของพุ่มพวง ดวงจันทร์เป็นอันดับต้น ๆ

สรุปได้ว่าในยุคที่พุ่มพวง ดวงจันทร์โด่งดังกระแสของสังคมไทย มีลักษณะที่เป็น วัฒนธรรมประเพณีที่ยังเข้มแข็ง กล่าวคือ สื่อทางด้านความบันเทิงที่เป็นวัฒนธรรมของต่างชาติ ยังไม่คืบคลานมาสู่กระแสของสังคมไทยในยุคนั้นยังไม่มีสื่อบันเทิงต่าง ๆ หรือสิ่งจูงใจ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ สถานเริงรมย์ ด้วยความเหมาะสมพอดีกับช่วงเวลาทำให้พุ่มพวง ดวงจันทร์ มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคม ถือได้ว่ากระแสสังคมในยุคนั้นมีส่วนสำคัญ อย่างยิ่งที่ทำให้พุ่มพวง ดวงจันทร์ได้เป็นราชินีลูกทุ่ง ถ้ามีคนที่มีความสามารถเช่นเดียวกับพุ่มพวง ดวงจันทร์อยู่ในยุคนี้ก็ไม่อาจมีชื่อเสียงโด่งดังได้เช่นเดียวกับพุ่มพวง ดวงจันทร์เพราะกระแสสังคม มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

เพลงลูกทุ่งหลังยุคของพุ่มพวง ดวงจันทร์ช่วงปีพ.ศ.2535-2545

ตั้งแต่ปีพ.ศ.2535เป็นต้นมาหลังจากพุ่มพวง ดวงจันทร์เสียชีวิตทำให้วงการเพลงลูกทุ่ง สูญเสียบุคคลสำคัญทางด้านวงการเพลงลูกทุ่งครั้งยิ่งใหญ่ ถ้าจะเทียบเท่ากับยุคที่สูญเสียสุรพล สมบัติเจริญคงไม่แตกต่างกันนัก การจากไปของพุ่มพวง ดวงจันทร์เป็นช่วงที่วงการเพลงลูกทุ่ง เกิดความเปลี่ยนแปลงอะไร ๆ หลายอย่าง นักร้องเพลงลูกทุ่งรุ่นใหม่เกิดขึ้นมากมายเป็นว่าเล่น ต่างคนต่างพยายามเข้ามาแทนที่ราชินีเพลงลูกทุ่ง ซึ่งไม่อาจเป็นไปได้เพราะการเป็นราชินีเพลงลูกทุ่ง มีองค์ประกอบหลายอย่างมากมายไม่สามารถเป็นกันได้ทุกคน

เพลงลูกทุ่งในช่วงนี้มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทางด้านดนตรี คำร้อง ทำนอง ตลอดจนบุคลิกของนักร้อง ซึ่งไม่ได้ยึดติดในรูปแบบเดิมอีกต่อไป นักร้องเพลงลูกทุ่งบางคน ก็เรียนแบบนักร้องเพลงสตริงหรือเรียนแบบฝรั่ง ซึ่งทั้งร้องทั้งเต้นในเวลาเดียวกัน จากที่เรียกกันว่า ทางเครื่องก็เปลี่ยนเป็นเรียกกันว่า “แดนเซอร์” จากวิธีการแสดงก็เปลี่ยนชื่อว่าเป็นการแสดง คอนเสิร์ต จากดนตรีที่เน้นเครื่องเป่าลมทองเหลือง (เครื่องBrass) ก็มาเน้นดนตรีที่เน้นเสียงกีตาร์ ไฟฟ้า จากเสียงกลองทอมก็เปลี่ยนเป็นเสียงกลองชุด จากคำร้อง ทำนองที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา เปลี่ยนเป็นศัพท์แสลงที่ฟังยากขึ้น ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของเพลงลูกทุ่ง ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็น ความเปลี่ยนแปลงของเพลงลูกทุ่งอย่างรวดเร็วและหลีกเลี่ยงไม่ได้ นักร้องน้องใหม่จึงได้เกิดขึ้น มากมาย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างนักร้องเพลงลูกทุ่งช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ.2535 เป็นต้นมาดังนี้

ปีพ.ศ.2535 เพลงสมศรี 1992 ขับร้องโดยยัยยง ยอดบัวงาม แต่งเนื้อร้อง-ทำนองโดย วุฒิ วรรณต์ เป็นบทเพลงที่ช่วยจุดให้เพลงลูกทุ่งกลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้ง เพราะห้วงเวลานั้น เพลงลูกทุ่งกำลังซบเซาอย่างหนักเนื่องจากว่ากระแสเพลงสตริงและเพลงเพื่อชีวิตมาแรงมาก ตั้งแต่

เพลงของวงคาราบาวและศิลปินเดี่ยวกำลังได้รับความนิยมอย่างยิ่ง ทำให้วงการเพลงลูกทุ่งเกือบจะเงียบหายไป

ภาพที่ 4.12 อัลบั้มชุดสมศรี1992 ขับร้องโดยยิ่งยง ยอดบัวงาม
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 24)

ปีพ.ศ.2539 เพลงสังนาง ขับร้องโดยมนต์สิทธิ์ คำสร้อย ซึ่งทำให้แฟนเพลงต้อนรับและรู้จักกันทั่วประเทศ ด้วยน้ำเสียงหวานสะท้านจิตและลีลาลูกคอ เพลงคิดหุซาวบ้านเหมือนไฟลามทุ่ง เดือนเมษา หันไปทางไหนเป็นต้องได้ยินเสียงเอื้อนลูกคอ “ไหล่น้อย่าให้ใครมากอด มือน้อย่าให้ใครมาจับ หน้าผากน้อย่าให้ใครมาจูบ แก้มน้อย่าให้ใครลูบคลำ...”

ภาพที่ 4.13 อัลบั้มชุดสังนาง ขับร้องโดยมนต์สิทธิ์ คำสร้อย
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 24)

ปีพ.ศ.2540 เพลงรักน้องพร เป็นบทเพลงลูกทุ่ง ทำนองเพลงไทยเดิมกลับมาได้รับความนิยมอย่างท่วมท้นอีกครั้ง เมื่อนักร้องลูกทุ่งรุ่นใหญ่ สดใส รุ่งโพธิ์ทอง เจ้าของเพลงรักจากที่บางประกงเมื่อปีพ.ศ.2520 เพลงรักน้องพรสดใส รุ่งโพธิ์ทองนำมาขับร้องด้วยสำเนียงร้องที่ไม่เหมือนใคร ผู้แต่งคือเกียรติ เณลิมชัยเป็นผู้ประพันธ์เนื้อร้อง-ทำนองเพลงนี้ เป็นอีกเพลงหนึ่งที่นับได้ว่าโด่งดังติดอันดับสุดยอดเพลงลูกทุ่งดังที่ผู้ฟังยอมรับและกลายเป็น “น้องพรฟีเวอร์” ในเวลาต่อมา มีนักร้องนำไปร้องกันในหลาย ๆ เวอร์ชัน แต่ถึงอย่างไรก็ไม่มีใครสามารถจะขึ้นทาบรัศมีความดังของสดใส รุ่งโพธิ์ทองได้

ภาพที่ 4.14 อัลบั้มชุดรักน้องพร ขับร้องโดยสดใส รุ่งโพธิ์ทอง
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 24)

ปีพ.ศ.2541 ยังอยู่ในห้วงปีแห่งความดังของเพลงลูกทุ่ง แม้จะอยู่ในช่วงปลาย ๆ ปี แต่ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าเพลง “เลิกแล้วค่ะ” ขับร้องโดย อาภาพร นครสวรรค์ ขึ้นสู่ทำเนียบนักร้องหญิงชั้นนำ หลังจากทีลุ่มลูกคลูกหลานมาหลายปี

ภาพที่ 4.15 อัลบั้มชุดเล็กแล้วคะ ขับร้องโดยอภิปพร นรสวรรค์
ที่มา: ลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. (2541: 24)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ว่าเพลงลูกทุ่งในช่วงนี้จะคงได้ก็ต่อเมื่อเนื้อร้องมีความแปลก ฟังแล้ว
คิดหู ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความไพเราะหรือรูปแบบของความเป็นลูกทุ่งแต่อย่างใดเลย ยกตัวอย่างเช่น
เพลงรักน้องพรหรือเพลงเล็กแล้วคะ เพลงทั้งสองที่ยกตัวอย่างมามีลักษณะของคำร้องที่แต่งขึ้น
ตอบสนองทางด้านความแปลกและความคิดหู ซึ่งอาจจะแตกต่างกับคำร้องในยุคก่อน ๆ ของเพลง
ลูกทุ่งที่ผ่านมาที่ยึดรูปแบบที่เป็นความคลาสสิก ที่แสดงถึงความงดงามของธรรมชาติ ชีวิตของ
สังคมเกษตรกรรม

ปีพ.ศ.2542 ยังมีเพลง “พกเมียมาด้วยเหรอ” ขับร้องโดยชัย ญาคิเยะ แต่งโดยธีระพันธ์
ชูพินิจ ก็เป็นอีกเพลงที่จัดอยู่ในทำเนียบแห่งนี้หรือแม้แต่เพลง “เพลงหมากัด” ขับร้องโดยเอกชัย
ศรีวิชัย เดิมทีเป็นเพลงลำตัดของคณะห้วงตะเภาเป็นผู้ร้องมาก่อน และในภายหลังเอกชัย ศรีวิชัย
ได้นำเพลงหมากัดมาขับร้องในสไตล์ดนตรีที่ทันสมัย ก็ได้รับความนิยมอย่างท่วมท้นกลายเป็นเพลง
ยอดฮิตอีกเพลงหนึ่ง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงเพลงหมากัดของเอกชัยศรี ศรีวิชัยได้ว่าเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสองแง่สอง
งามโด่งดังด้วยเนื้อร้อง ทำนองของเพลง ซึ่งห้ามออกอากาศตามสถานีวิทยุและโทรทัศน์ จึงมีส่วน
ปลุกกระแสเพลงนี้ให้ดังชนิดที่เรียกว่า ต้องหาซื้อแผ่นซีดีหรือเทปมาฟังกัน จากการวิเคราะห์เพลง
หมากัด โด่งดังด้วยความแปลกของเนื้อร้อง ถึงแม้ทำนองจะเป็นทำนองเพลงพื้นบ้านก็ตามผู้ฟังเพลง
นี้ ชื่นชอบด้วยคำร้องมากกว่าทำนองและด้วยความกล้าของเอกชัย ศรีวิชัยที่กล้าร้องเพลงหมากัด
ประกอบกับบุคลิกภาพของเอกชัย ศรีวิชัยเป็นปัจจัยทำให้เพลงนี้โด่งดังมากกว่าครั้งที่ห้วงตะเภา
ได้ขับร้องไว้ในอดีต

ปีพ.ศ.2543 เพลงน้ำตาสาววารินขับร้องโดยจินตหรา พูนลาภนับได้ว่าเป็นเพลงลูกทุ่งที่เปิด พุทธศักราชใหม่ ด้วยคำร้องและทำนองของคมเพชร พรเจริญ เรียบเรียงเสียงประสานโดยสวัสดิ์ สารคาม เป็นเพลงลูกทุ่งอีสานที่ได้รับความนิยมสูงสุดตั้งแต่เปิดอัลบั้ม เพลงน้ำตาสาววารินเป็น เพลงที่สะท้อนความเป็นลูกทุ่งตามแบบฉบับของลูกทุ่งแท้ โดยเนื้อร้องกับไปสู่ยุคของความเป็น รูปแบบของเพลงลูกทุ่ง คำร้องตรงไปตรงมาเรียบง่าย คนตรีมีกลิ่นไอของความเป็นเพลงอีสาน โดยเฉพาะเสียงกีตาร์ที่โซโล รัวสายสไลด์การคิดแบบคิดพิน ซึ่งนับได้ว่าเป็นรูปแบบโดยทั่วไป ของเพลงลูกทุ่งอีสาน จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยทำให้รู้รูปแบบของเพลงลูกทุ่งมีลักษณะที่ สามารถกลับไปในรูปแบบเดิมได้อีก โดยเฉพาะคำร้องที่ไม่มีคำว่าลำสมัย จินตหรา พูนลาภเข้า วงการเพลงลูกทุ่งมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2528 ก็สามารถกลับมาดังได้อีกในปีพ.ศ.2543 เช่นเดียวกันสศไส รุ่งโพธิ์ทอง ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าเพลงลูกทุ่งมีลักษณะที่โดดเด่น ตรงที่ว่ามีความยืดหยุ่นทางด้านเนื้อ ร้องทำนองสามารถวนกลับไปกลับมาไม่ว่าจะเป็นตัวนักร้องหรือตัวบทเพลง ซึ่งเพลงลูกทุ่งมีการ นำมาร้องใหม่ได้หลายรอบไม่มีลำสมัยและอาจได้รับความนิยมเช่นเดียวกับเพลงใหม่ ๆ โดยเฉพาะ เพลงที่มีทำนองไทยเดิมสามารถเปลี่ยนเพียงแต่คำร้องก็สามารถกลับมาดังได้อีก เช่น เพลงรักน้องพร และเพลงขอยศพระลอ เป็นเพลงที่มีทำนองไทยเดิมทั้งคู่ แต่แตกต่างกันในช่วงเวลาถึง 20 ปี

ผู้วิจัยขอล่าอีกหนึ่งบทเพลงที่อยู่ในช่วงกลางปีพ.ศ.2543 เป็นบทเพลงที่นิยมฟังกันมาก ทั้งในหมู่วัยรุ่น นักเรียน นักศึกษาและผู้ใหญ่ ได้แก่ เพลงรองเท้าน้ำห้อง ขับร้องโดย สายัญห์ นิรันดรนับได้ว่าเป็นนักร้องคนแรกที่ได้รับฉายาว่า “นักร้องคาเฟ่” เนื่องจากว่าตามคาเฟ่ สถาน เริงรมย์ยามค่ำคืน จะนิยมร้องเพลงของสายัญห์ นิรันดร แทบทุกสถานที่ เพลงรองเท้าน้ำห้องแต่ง โดยสลา คุณวุฒิ ถือได้ว่าเป็นนักแต่งเพลงรุ่นใหม่ที่เป็นนักร้องมีชื่อเสียงโด่งดังมาหลายคน บทเพลง ดังกล่าวนี้อาศัยคำร้องที่สะดุดหู ถูกใจคนฟังทุกเพศ ทุกวัยโดยเฉพาะในวงการนิสิต นักศึกษาที่เช่า หอพักหรือห้องเช่า มักจะร้องเพลงนี้กันได้เพราะตรงกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

จากการวิเคราะห์บทเพลงรองเท้าน้ำห้องและเพลงน้ำตาสาววาริน เป็นเพลงที่ออกอัลบั้ม ใกล้เคียงกันมีลักษณะของคำร้องและทำนองแตกต่างกันแต่สามารถโด่งดังด้วยกันทั้งคู่ นับว่าเป็น เพลงลูกทุ่งแห่งปี ซึ่งนักร้องไม่ได้เป็นนักร้องวัยรุ่นหรือนักร้องรุ่นใหม่แต่อย่างใด จะเห็นได้ว่า วงการเพลงลูกทุ่งมิได้จำกัดแต่นักร้องรุ่นใหม่เท่านั้น แตกต่างกับวงการเพลงสตริงที่เน้นนักร้องรุ่น ใหม่ตลอดเวลา

ปีพ.ศ.2544 นักร้องหญิงยอดนิยมประจำปี 2544 ที่ทำให้วงการเพลงลูกทุ่งอีสานกลับมา โด่งดังหลังจากที่ พรศักดิ์ ส่องแสง เคยทำประวัติศาสตร์เพลงสาวจันทร์ก้องโกบโด่งดังทั่วประเทศ มาแล้วนักร้องผู้นี้ได้แก่ เจ้าของเพลงคุณลำไย ขับร้องโดยลูกนก สุภาพร นับได้ว่าเป็นผู้ปลุกกระแส เพลงลูกทุ่งอีสานให้โด่งดังขึ้นมาชนิดที่เรียกว่าร้องกันได้ทุกระดับไม่ว่าจะเป็นแวดวงโฮโซหรือ

สาวโรงงานตลอดจนนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกคนร้องเพลงนี้กันได้ทั้งหน้า เพลงคุณลำไย ถูกจัดให้เป็นเพลงยอดนิยมอันดับหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำร้องและทำนอง ซึ่งแต่งโดยคาริ ธรรมบาล พบว่าเป็นทำนองที่ฟังดีหูง่าย มีกลิ่นไอของเพลงหมอลำอย่างสมบูรณ์แบบ ทางด้าน คำร้องมีเนื้อหาที่ทันสมัย ฟังง่าย ถูกใจวัยรุ่น มีถ้อยคำที่ภาษาต่างประเทศอยู่หลายคำเช่น เส้นผม ก็ทำไฮไล์ กางเกงก็ยีนส์ว้ายส์ เสื้อยืดก็คร็อกโคดาซ ฯลฯ คำร้องเหล่านี้อาจจะไม่มีส่วนเกี่ยวกับ ความเป็นลูกทุ่งอยู่เลย แต่ด้วยบุคลิกของนักร้องเป็นสื่อแสดงออกที่เป็นลูกทุ่งอย่างแท้จริง จึงทำให้ เพลงคุณลำไยเป็นเพลงลูกทุ่งที่พัฒนาขึ้นมาทันสมัย ส่งผลให้เพลงลูกทุ่งคำร้องแนวนี้เกิดขึ้นกัน มากมายในระยะเวลาต่อมา เช่น เพลงขนแขนสแตนอัพ เป็นต้น และในช่วงเดียวกันยังมีบทเพลงของ นักร้องลูกทุ่งคือเอกราช สุวรรณภูมิ เจ้าของเพลงกระเป๋abenแฟนทิง คำร้องและทำนอง แต่งโดย สลา คุณวุฒิครูเพลงที่นับได้ว่าโด่งดังเป็นอันดับหนึ่งในยุคนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพลง กระเป๋abenแฟนทิง พบว่าคำร้องและทำนองเป็นไปในแนวทางของเพลงลูกทุ่งตามแบบฉบับทั่วไป ที่เป็นเอกลักษณ์ของลูกทุ่ง ตรงข้ามกับเพลงคุณลำไย บทเพลงกระเป๋abenแฟนทิงมีคำร้อง ที่สลา คุณวุฒินำมาแต่งโดยยึดหลักความเป็นมาตรฐานเพลงลูกทุ่ง ซึ่งสามารถยืนหยัดหรือต่อสู้กับ แนวเพลงลูกทุ่งสมัยใหม่ได้ โดยทำให้เอกราช สุวรรณภูมิสามารถโด่งดังได้พอ ๆ กับลูกนก สุภาพร และในช่วงเวลาเดียวกัน จากปรากฏการณ์นี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า บทเพลงลูกทุ่งแต่ละรูปแบบมี สิทธิที่จะโด่งดังได้พอ ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักร้องและความต้องการของตลาด ในกระแสนของการแข่งขันของค่ายเพลงสูง ทำให้มีการวิเคราะห์การตลาดก่อนที่จะเปิดตัวนักร้อง ซึ่งแตกต่างจากนักร้องรุ่นสายัณห์ สัญญาหรือพุ่มพวง ดวงจันทร์ ซึ่งไม่มีการวิเคราะห์ทางด้านการตลาดหรือค่ายเพลงเชิงธุรกิจ ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันมาก

ปีพ.ศ.2545 นักร้องที่มีความโดดเด่นในปีนี้ได้แก่ คัลทิยา มารศรีโด่งดังด้วยเพลงเซตปลด คนลวง มีเนื้อร้องว่า “มีป้ายปักไว้ที่ตรงหน้าบ้าน แม่ใครได้อ่านคงจะ...” เนื้อร้องทำนองเป็นไปใน รูปแบบมาตรฐานทั่วไปของลูกทุ่ง คำร้องของเพลงนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับเพลงคนนอกหักพักบ้านนี้ ร้องขึ้นต้นว่า “อยากปักป้ายแขวงขึ้นแผ่นเท่าฝา ประกาศให้คนรู้ว่า บ้านนี้หนามีชายนอกหัก” ของ สายัณห์ สัญญาที่โด่งดังอันดับหนึ่งเมื่อ 20 ปีก่อน จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่าเนื้อร้องของเพลง ลูกทุ่งมีลักษณะการลอกเลียนแบบเพลงเก่า หรือนำมาปรับเปลี่ยนให้ใกล้เคียงกันตามแต่ละยุคแต่ละ สมัย อาจจะไม่มีแตกต่างกันมาก ซึ่งนับได้ว่าบทเพลงลูกทุ่งมีความเป็นอมตะมากกว่าบทเพลง อื่น ๆ เช่น เพลงสุนทราภรณ์ เพลงลูกกรุงหรือแม้กระทั่งเพลงสตริง ซึ่งเพลงเหล่านั้นมีลักษณะคำ ร้องที่ถ่ายทอดตามยุคสมัยนั้น แตกต่างกับเพลงลูกทุ่งที่สามารถย้อนกลับไปกลับมาได้และสามารถ ยืนหยัดอยู่ได้ไม่ว่ายุคไหนก็ตาม

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า จากการศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรม พบว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลง ทุกสังคมมีการอยู่หนึ่ง จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งโดยตัวของมันเองคือ กาลเวลา ขณะเดียวกันในด้านสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ คือ ศิลปะ คนตรี ในที่นี้คือ เพลงลูกทุ่ง อาจกล่าวได้ว่าพุ่มพวง ดวงจันทร์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในวงการลูกทุ่ง นั่นก็คือจากเนื้อร้อง ท่วงที กิริยาและการแสดงของตัวเธอ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหมู่ผู้ฟังทั้งสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นคนอาชีพใด การศึกษาระดับไหน ทั้งหญิงและชาย ต่างให้ความสนใจและขับร้องเพลงของพุ่มพวง ดวงจันทร์อย่างสนุกสนาน เช่น นักการเมือง(กร ทวีวงศ์) นักวิชาการ (อาจารย์จินตนา ยศสุนทร) อาจารย์มหาวิทยาลัย(ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล) ครูเพลง(วิเชียร คำเจริญ) นักร้องลูกทุ่ง(เจนภพ จบกระบวนวรรณ)

จากข้อความดังกล่าวจึงพูดได้ว่าพุ่มพวง ดวงจันทร์เป็นผู้บุกเบิกการปิดกั้นความรู้สึกแบ่งแยกหรือความแตกต่างระหว่างประเภทของเพลงในขณะนั้น (ยุคนั้นนิยมฟังเพลงสุนทราภรณ์) เพลงลูกทุ่งดูเหมือนจะเป็นเพลงของชาวชนบทหรือคนระดับชั้นต่ำ(lower class) ซึ่งปัจจุบันใช้คำเรียกว่า รากหญ้าหรือรากแก้ว

ในด้านสังคมนั้นถือได้ว่ามีผลโดยตรงต่อวงการเพลงลูกทุ่ง ในอดีตเพลงลูกทุ่งจะเน้นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมชนบทที่บรรยายถึงท้องไร่ท้องนา ป่าเขาหรือแม้กระทั่งสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งหากค้นคว้าลงไปลึก ๆ จะพบว่าเพลงลูกทุ่งบรรยายถึงภูมิประเทศเกือบทั่วทุกแห่งหนหรือกล่าวถึงแทบทุกจังหวัดของประเทศไทย ในอีกส่วนหนึ่งของเพลงลูกทุ่งก็มักจะบรรยายถึงความรักเกี่ยวพาราสักนัยระหว่างหนุ่มสาว ซึ่งคำร้องแนวนี้จะมิอยู่ทุกยุคทุกสมัยไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงเท่าไรสำหรับเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งในยุคหลังพุ่มพวง ดวงจันทร์ ผู้แต่งเพลงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบถ้อยคำให้เกิดความแปลกใหม่ฟังแล้วติดหูง่าย อาจจะไม่ใช้คำที่ตรงไปตรงมาเหมือนสมัยก่อน ซึ่งการแสดงออกด้วยคำร้องหรือถ้อยคำแสดงอย่างเรียบง่ายตรงไปตรงมา เช่น คำว่า “ข้ารักเอง” รักเท่าฟ้า ฯลฯ เพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบันนี้อาจมีความแตกต่างกันกับยุคปัจจุบัน ในด้านเนื้อร้องและทำนองอยู่บ้างและก็ไม่ได้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ในช่วงที่พุ่มพวง ดวงจันทร์โด่งดังเป็นช่วงที่วงการลูกทุ่งได้ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงอะไร ๆ หลาย ๆ สิ่ง โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของนักแต่งเพลง ซึ่งมีผลโดยตรงกับนักร้อง

จากการที่พุ่มพวง ดวงจันทร์เสียชีวิต วงการเพลงลูกทุ่งได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ต่างกับวงการเพลงลูกทุ่งสิ้นสุดสุรพล สมบัติเจริญ ด้วยตำแหน่งของความเป็นราชินีลูกทุ่งของพุ่มพวง ดวงจันทร์ทำให้นักร้องรุ่นเดียวกันหรือนักร้องรุ่นหลังไม่อาจเทียบเคียงระดับได้หรือไม่มีสิทธิ์ที่จะแข่งขันมาได้เลย ด้วยเหตุนี้จุดพลิกผันของวงการเพลงลูกทุ่งจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หลังจากพุ่มพวง ดวงจันทร์เสียชีวิตแล้วจึงเกิดปรากฏการณ์ขึ้นคือ การเกิดขึ้นของนักร้องน้องใหม่

มากมาย ซึ่งพยายามเข้ามาแทนที่พุ่มพวง ดวงจันทร์ แต่ด้วยทั้งหลายประการประกอบกันและองค์ประกอบของความเป็นราชินีหรือราชาเพลงลูกทุ่งนั้น ตัวนักร้องเองไม่สามารถกำหนดตัวเองได้นอกจากมหาชน ฉะนั้นความเป็นราชินีเพลงลูกทุ่งจึงไม่สามารถมอบให้ใครได้บ่อย ๆ หรือง่าย ๆ ซึ่งสังคมหรือในวงการเพลงลูกทุ่งก็ยังไม่มีการตอบ ปัจจุบันนักร้องรุ่นใหม่เกิดขึ้นแทบจะทุกวัน เช่นเดียวกันกับในวงการนักร้องเพลงสตริง ปรากฏการณ์นี้เป็นปรากฏการณ์ของสังคมไทยที่ก้าวเข้าไปตามยุคระบบทุนนิยมหรือระบบนายทุน อย่างเต็มตัวและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ นับกระทั่งนักแต่งเพลงซึ่งก็มีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเช่นเดียวกัน นักแต่งเพลงก็ต้องอาศัยการแต่งเพลงส่งเข้าค่ายเทปหรือต้องสังกัดค่ายเทปเช่นเดียวกับนักร้องไม่ว่าจะเป็นวงการสตริงหรือวงการเพลงลูกทุ่งก็ตาม

ตาราง 4.1 ความเปลี่ยนแปลงของเพลงลูกทุ่งที่ได้รับอิทธิพลจากพุ่มพวง ดวงจันทร์

ปีพ.ศ.2515-2525	ปีพ.ศ.2526-2534	ปีพ.ศ.2535-2545
เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยม	เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยม	เพลงสตริงได้รับความนิยม
สะท้อนภาพทางสังคมชนบท	สะท้อนภาพทางสังคมชนบท	สะท้อนภาพทางสังคมเมือง
เนื้อร้อง/ทำนองเพลงพื้นบ้าน	เนื้อร้อง/ทำนองใช้ภาษาใหม่	เนื้อร้อง/ทำนองใช้คำสแลง
วงคอมโบ้	วงบิกแบนด์	นิยมใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์
บันทึกเสียงแผ่นเสียง	บันทึกเสียงเทปคาสเซต	บันทึกเสียงแผ่นซีดี
นักร้องเป็นเจ้าของวงดนตรี	มีนายทุน	มีค่ายเพลง
นักร้องผ่านครูเพลง	นักร้องผ่านค่ายเพลง	นักร้องผ่านค่ายเพลง

สรุปจากตาราง 4.1 ได้ว่า

เพลงลูกทุ่งในช่วงปีพ.ศ.2515-2525 ยังได้รับความนิยมอย่างมาก บทเพลงสะท้อนภาพทางสังคมชนบทอย่างเด่นชัด เนื้อร้องและทำนองเพลงนำมาจากพื้นบ้าน วงดนตรีที่บรรเลงใช้วงคอมโบ้ การบันทึกเสียงบันทึกเสียงแผ่นเสียง นักร้องในช่วงปีพ.ศ.นี้ เป็นเจ้าของวงดนตรีเองและนักร้องต้องได้รับการพิจารณาจากครูเพลงก่อนที่จะได้ออกอัลบั้ม

เพลงลูกทุ่งในช่วงปีพ.ศ.2526-2534 ยังได้รับความนิยมอย่างมาก บทเพลงสะท้อนภาพทางสังคมชนบทอย่างเด่นชัด เนื้อร้องและทำนองเพลงใช้ภาษาใหม่ วงดนตรีที่บรรเลงใช้วงบิกแบนด์

การบันทึกเสียงบันทึกลงเทปคลาสเซต นักร้องจะมีนายทุนดูแลให้และนักร้องต้องผ่านค่ายเพลงก่อนถึงจะได้ออกอัลบั้ม

เพลงลูกทุ่งในช่วงปีพ.ศ.2535-2545 เริ่มมีเพลงสตริงเข้ามาจึงทำให้เพลงลูกทุ่งเริ่มนิยมลดน้อยลง บทเพลงสะท้อนภาพทางสังคมในปัจจุบันอย่างเด่นชัด เนื้อร้องและทำนองเพลงใช้คำสแลงบ่อย ๆ วงดนตรีที่บรรเลงนิยมใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ การบันทึกเสียงบันทึกลงแผ่นซีดี นักร้องต้องผ่านค่ายเพลงก่อนถึงจะได้ออกอัลบั้ม

การเปลี่ยนแปลงของวงการเพลงลูกทุ่งเข้าสู่ยุคค่ายเพลงหรือค่ายเทป ในสังคมไทยยุคทุนนิยมเป็นสิ่งที่นักร้องแฟนเพลงหรือผู้บริโภคไม่สามารถปฏิเสธได้ เนื่องจากเป็นเรื่องของสังคมบริโภคนิยม